

Šujské rašelinisko

známe - neznáme

Šujské rašelinisko – základné údaje

Poloha: V blízkosti obce Šuja, asi 3 km južne od Rajca (okres Žilina, kataster Rajecká Lesná). Leží na okraji Rajeckej kotliny pod svahmi Strážovských vrchov.

Nadmorská výška: ± 475 m.

Okolie: Lesy, poľnohospodárska pôda, rieka Rajčianka, zastavané územie, kameňolom.

Prístup: Zo severu cesta do kameňolomu Šuja, od východu a západu poľné cesty do osady Trstená.

Miestny názov: Čierne blato.

Kategória ochrany: Prírodná rezervácia.

Stupeň ochrany: 4.

Niečo málo o vzniku rašelinísk

Rašeliniská vznikajú na miestach s nepriepustným podložím a vhodnými klimatickými podmienkami (dostatkom zrážok). Výsledkom je hromadenie vody na povrchu a jej postupné zarastanie. Odumreté rastlinné zvyšky sa hromadia a vytvárajú typickú organozemnú pôdu – rašelinu.

Rašelina Šujského rašeliniska je bohatá na organické látky a živiny, najmä vápnik (tzv. eutrofná) a dosahuje len malú hrúbku (1 – 1,5 m). Treba v nej tiež hľadať pôvod miestneho názvu Čierne blato.

Existujú dva základné typy rašelinísk. Vrchovisko je horské rašelinisko, zásobované zrážkovou vodou a chudobné na živiny. Slatiny sa vyskytujú v nížinách a kotlinách, zásobované sú aj podzemnou vodou a sú na živiny bohatšie. Šujské rašelinisko je slatina.

Malé vodné plôšky so slatinnou vegetáciou

Autor: A. Dobošová

Letná tvár Šujského rašeliniska

Autor: A. Dobošová

Vývoj Šujského rašeliniska

Rašelinisko sa v tejto lokalite vyvíjalo súvislo od poslednej doby ľadovej. Miestni obyvatelia ho príležitostne využívali na pasenie zvierat a kosenie, čím zabraňovali jeho zarasteniu.

1975 – 1977

- ťažba rašeliny, najmä v severnej a západnej časti (vyťažená až na štrkové podložie)
- vybudované štrkovo-panelové cesty
- vybudovaný odvodňovací kanál
- na západnom okraji sa vytvorilo plytké jazierko

1983

- vyhlásené chránené nálezisko Šujské rašelinisko
- rozloha 10,8 ha
- predmet ochrany – slatinné spoločenstvá s ostricou Davalovou a bezkolencom belasým
- chránené aj v súčasnosti (prírodná rezervácia)

Šujské rašelinisko v Európskej únii

Súčasť európskej siete NATURA 2000.

Číslo územia európskeho významu: SKUEV0255.

Rozloha územia európskeho významu 13,48 ha.

Biotopy európskeho významu:

- slatiny s vysokým obsahom báz
- bezkolencové lúky
- prirodzené dystrofné stojaté vody
- vlhkomilné vysokobylinné spoločenstvá

Zakázaná činnosť:

- zmena vodného režimu
- ťažba rašeliny
- rekultivácie, zmena kultúr
- vypaľovanie a ničenie porastov
- používanie chemických prostriedkov
- pastva a preháňanie dobytku
- výstavba

Zimná podoba Šujského rašeliniska

Autor: D. Šácha

Porast šašiny hrázavej a ostrice Davalovej

Autor: A. Dobošová

Ekosystémy a význam Šujského rašeliniska

Lokalitu tvorí mozaika rôznych vývojových stupňov (tzv. sukcesných štádií) slatinných ekosystémov:

- trvalo podmáčané nivy potôčikov: porasty šašiny hrdzavej a ostrice Davalovej
- v lete presychajúce časti: porasty bezkolanca belasého
- trvalo zaplavené územie: trstinové porasty

Význam lokality:

- Zachovaný zvyšok pôvodných slatinných spoločenstiev (v minulosti masívne odvodňované a zúrodňované).
- Doklad regenerácie rašeliniskových spoločenstiev po ich devastácii pri ťažbe rašeliny (v súčasnosti sú najcennejšie práve tie časti, ktoré boli vyťažené a neskôr opäť kolonizované rašeliniskovými druhmi).
- Vyskytujú sa tu štyri typy biotopov a šesť druhov európskeho významu, ako aj mnohé vzácné a chránené druhy našej flóry a fauny.

Vzácne rastliny Šujského rašeliniska

Na Šujskom rašelinisku bolo zistených spolu 164 druhov rastlín.

Najvzácnejšie druhy:

- šašina hrdzavá (*Schoenus ferrugineus*)
- vŕba rozmarínolistá (*Salix rosmarinifolia*)
- všivec močiarny (*Pedicularis palustris*)

Jednu z najkrajších súčasťí našej flóry, orchidey, reprezentuje sedem druhov:

- kruštík močiarny (*Epipactis palustris*)
- päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*)
- päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*)
- vstavač vojenský (*Orchis militaris*)
- vemenník dvojlistý (*Platanthera bifolia*)
- bradáčik vajcovitý (*Listera ovata*)
- vstavač májový (*Dactylorhiza majalis*)

Šašina hrdzavá

Autor: L. Racko

Kvet bublinatky menšej

Autor: L. Racko

Rašeliniská a mäsožravé rastliny

Pre flóru rašelinísk sú typické mäsožravé rastliny. Mäsožravosť je prispôsobenie sa nedostatku živín (dusíka) na biotope.

Rastliny využívajú rôzne formy a typy pascí, do ktorých chytajú väčšinou malé bezstavovce:

- Bublinatky majú listy premenené na mechúriky, ktoré sa pri dotyku otvoria a korist' nasajú.
- Rosičky majú na listoch chípkы dvoch typov. Dlhé vylučujú lepkavú tekutinu a korist' znehybňujú. Krátke vylučujú tráviace šťavy a korist' rozložia.
- Tučnice majú listy pokryté lepkavým výlučkom, na ktorý sa hmyz nalepí ako na mucholapku. Trávenie potom zabezpečia baktérie a plesne.

Na Šujskom rašelinisku nájdeme tieto druhy:

- bublinatka menšia (*Utricularia minor*)
- tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*)

Živočíchy Šujského rašeliniska

Stavovce Šujského rašeliniska predstavujú predovšetkým ryby, obojživelníky a na vodu viazané druhy vtákov a cicavcov. Na lokalitu však prenikajú aj druhy z okolitých ekosystémov (lesné, poľné, synantropné).

Druhy európskeho významu:

- ryby: hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*)
- obojživelníky: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*)
- cicavce: vydra riečna (*Lutra lutra*)

Bezstavovce reprezentujú predovšetkým skupiny vodného hmyzu, mäkkýše, kôrovce, ale napríklad aj vzácné rašeliniskové motýle.

Známe druhy bezstavovcov:

- rak riečny (*Astacus astacus*)
- potápnik obrúbený (*Dytiscus marginalis*)
- krtonôžka obyčajná (*Gryllotalpa gryllotalpa*)

Pár skokanov hnědých po zimě

Autor: D. Šácha

Šidielko ozdobné - samec

Autor: D. Šácha

Význam vážok pre rašeliniská

Vážky sú jedna z najvýznamnejších skupín vodného hmyzu. Tvoria podstatnú zložku potravných sietí stojatých vôd a ich úlohou je napr. regulácia komárov a iných druhov hmyzu.

Na Šujskom rašelinisku sa vyskytuje až 18 druhov vážok. Spomedzi nich najvzácnejšie je šidielko ozdobné (*Coenagrion ornatum*), ktoré žije v potôčikoch pretekajúcich cez rašelinisko.

Šidielko ozdobné je malá vážka s dĺžkou tela okolo 3 cm a štíhlym, len asi 1 mm širokým bruškom. Sfarbenie samcov je modro-čierne s nápadnou kresbou na článkoch chrbtovej strany bruška. Samice sú čierno-zelené alebo čierno-modré. Obidve pohlavia majú na hlave škvruňu, pripomínajúcu „anjelske krídlo“.

Šidielko ozdobné je tiež druhom európskeho významu. Na Slovensku má len päť známych populácií.

Kde získate viac informácií

Informácie o Šujskom rašelinisku a kontakt:

- www.vazky.sk/raseliniska
- www.oz-tilia.eu
- www.npmalafatra.sk

Nezabudnite!

Čo ešte nájdete na stránke www.vazky.sk/raseliniska?

- Spolu s ostatnými návštěvníkmi sa môžete navzájom informovať o tom, čo zaujímavé a kedy sa dá na Šujskom rašelinisku pozorovať.
- Môžete tu tiež zverejňovať svoje fotografie lokality a jej obyvateľov.
- Dozviete sa, čo sa na rašelinisku deje a kedy a ako môžete priložiť ruku k dielu.

Fotografia na obálke: Pohľad na Šujské rašelinisko a jeho okolie
(A. Dobošová)

Vydala Aqua vita - Živá voda, Spoločnosť pre spoznávanie a záchrana mokradí v spolupráci so Štátnej ochranou prírody, Správou Národného parku Malá Fatra a OZ Tilia v roku 2013 v rámci projektu PP-2012-001 *Zlepšenie ochrany vybraných mokradí severného Slovenska na základe fauny vážok*.

PROGRAM ŠVAJČIARSKO-SLOVENSKÉJ SPOLUPRÁCE SWISS-SLOVAK COOPERATION PROGRAMME

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederación Suiza

Slovenská
republika

Ministerstvo životného prostredia
Ministerio del Medio Ambiente

BLOKOVÝ GRANT PRE SÚŤOŽNOSŤ A PODPORU PARTNERSTIEV ŠVAJČIARSKO-SLOVENSKÉJ SPOLUPRÁCE
REALIZUJE MEDÁCIA EKOPOLIS
V SPOLUPRÁCI S METIERSKIM MEDÁCIOM A KARRATÍKOU MEDÁCIOM

medácia
ekopolis

socra

Karratíkou medácie

Projekt je podporený z Blokového grantu na podporu partnerstiev švajčiarsko-slovenskej spolupráce, na ktorom sa finančne podielajú Švajčiarska konfederácia a Slovenská republika.